

Časopis za socijalna pitanja i društvenu kritiku

Radnička borba

5. broj 0.5 kn

www.radnickaborba.org

Radnici - studenti, vrijeme je za otpor!

Intervju sa radnicima Poljoprerade u štrajku

5

Kako zaštititi radnike i suzbiti nezaposlenost i siromaštvo?

7

Štrajk u osječkoj pivovari -epilog

9

Nezaposlenost u Hrvatskoj-crne statistike

11

Kazališna predstava u hotelu Sheraton

12

Radnički plan B za Treći maj

14

Tamna strana EU

15

ORGANIZIRAJMO OTPOR!

**NITI
HDZ,
NITI SDP,
VEĆ
RADNIČKA
VLAST**

Prema službenim podacima krajem veljače zabilježeno je 317 625 nezaposlenih, međutim da bi se približili pravom stanju stvari u ovome trenutku trebamo u taj broj uračunati i sve one koji nisu prijavljeni na zavodu za nezaposlene, one koji su dobili otkaz u periodu nakon što su ovi podaci objavljeni, kao i one

koji još samo formalno rade – odnosno one koji za svoj rad ne primaju plaće i čije se firme nalaze na rubu propasti. Rast nezaposlenosti i pogoršavanje života radnika, odnosno svih onih koji žive od svojega rada za koji primaju plaću, u ovoj se godini nastavljaju još i brže nego u prošloj. Međutim, jasno se

počela naslućivati i iznimno bitna razlika – proteklih nekoliko mjeseci bilo je obilježeno stalnim širenjem i razbuktavanjem radničkog otpora, posebno najpotlačenije i najvažnije radničke skupine – industrijskih radnika. Daljnje jačanje radničkog otpora, borbeno organiziranje svih radnika bez

Organizirajmo otpor!

obzira na struke i sindikate, te stvaranje savezništva sa studentima, nezaposlenima i umirovljenicima predstavlja jedinu nadu za promjenu. Ova jednostavna činjenica iz dana u dan postaje sve jasnija sve većem broju ljudi. Zadatak koji je pred nas postavljen glasi: suočeni sa nezaposlenošću, krizom, poskupljenjima, snižavanjem plaća i siromaštvom, moramo organizirati zajednički otpor. Taj otpor mora biti usmjeren s jedne strane protiv poslodavaca čija je neutaživa glad za

profitom i težnja za što većim izrabljivanjem radnika dovela do ovakve situacije, a s druge strane protiv Vlade i svih ostalih parlamentarnih stranaka koji u svojoj politici štite bogate vlasnike kapitala, a opterećuju i dodatno napadaju one najugroženije i najsiromašnije (Zakon o radu, ekonomski program...). Jedino u organiziranju otpora, a ne u milosti onih koji stalno rade protiv interesa većine društva – političara i kapitalista, možemo vidjeti put prema izlazu iz krize. Ne postoji mogućnost da ovdje

navodimo sve primjere radničkih borbi u proteklom periodu, no prisjetimo se ukratko samo nekih: radnici željezare Split započeli su svoj peti štrajk glađu zbog odvoza tisuću i pol tona željezne žice bez njihovog znanja i protivno postignutim dogovorima; radnici osječke "Pivovare" stupili su u štrajk zbog prijetnje snižavanja plaće za 1500 kn i otpuštanja dijela radnika; zbog neizvjesne budućnosti Jadranske pivovare radnici su se pobunili i zauzeli tvornicu uz zabranu ulaska direktoru; uslijed nezadovoljstva

pregovorima oko stečaja s upravom tvrtke u okviru koje posluju radnici građevinskog poduzeća Dubrovnik blokirali su pristup kamenolomu Dubac, radi neisplate plaća započeo je štrajk u Tehnodrvu d.o.o u Slatini; Slavonskom su brodu štrajkali radnici Sušionice voća i povrća iz Vrpolja koji šest mjeseci nisu primili plaću, radnici HŽ-a održali su kraći štrajk upozorenja; u Rijeci je održan veliki sindikalni prosvjed...Bitno je

skrenuti pozornost i na značajnu inicijativu radnika riječkog Trećeg maja koji su u cilju zaštite ne samo svoji radnih mjesta, već i same opstanka same brodograđevinarske industrije u Rijeci razradili plan B prema kojemu bi od države sami radnici dobili na upravljanje brodogradilište u roku od pet godina. Činjenica pred kojom se ne mogu zatvoriti oči jest da su svi navedeni oblici radničkog otpora u pravilu bili

"...otpor mora biti usmjeren s jedne strane protiv poslodavaca čija je neutaživa glad za profitom i težnja za što većim izrabljivanjem radnika dovela do ovakve situacije, a s druge strane protiv Vlade i svih ostalih parlamentarnih stranaka koji u svojoj politici štite bogate vlasnike kapitala, a opterećuju i dodatno napadaju one najugroženije i najsiromašnije ..."

provedeni od strane sindikalnih aktivista, većinom SSSH-ovih ili HUS-ovih sindikata i da su u njima borbeni sindikalni povjerenici imali ogromnu ulogu. Takav razvoj događaja je dao najbolji odgovor svim onim sektašima koji su tvrdili da sindikatima treba okrenuti leđa, da će ih se u stvarnoj borbi moći preskočiti, da su postali suviše birokratizirani da bi aktivno vodili borbu u interesu radnika, da će se preko noći širom rasprostraniti

radnički plenumi po uzoru na studentske koji će istog časa sindikate učiniti suvišnim itd... Događaji koje smo na početku teksta ukratko spomenuli samo su potvrdili ono što smo neprestano isticali : suočeni s krizom i potrebom organiziranja radnici će se prvenstveno okrenuti svojim tradicionalnim organizacijama - sindikatima. U isto se vrijeme također jasno pokazalo da sindikalne središnjice nisu pokazale spremnost i zainteresiranost za poduzimanje odlučnih i potrebnih akcija kao što su masovni štrajkovi i prosvjedi na razini čitave zemlje, a ne samo u okvirima pojedinih tvornica. Usprkos otvorenoj

koncentrira procese donošenja odluka od interesa za sve radnike, da održava nedemokratsku sindikata i pasivnost većine radnika koji bi trebali pasivno čekati i dopustiti da ih birokracija predstavlja, da njezini pripadnici imaju očigledno povlaštenu razinu plaća, te da često sami niti ne pripadaju radničkoj klasi, što znači da kod njih niti da ne postoji pretjeran interes da ju se dosljedno zastupa. Iz navedenoga proizlazi sklonost popuštanjima, kompromiserstvu, te povezivanju s poslovnim i političkim elitama, odnosno državom. Sindikalni birokratizam predstavlja odnos moći i

onima protiv kojih smo se za ostvarivanje svojih prava prisiljeni boriti. Za razliku od dosadašnjih oblika organiziranja štrajkačkih odbora, bilo bi potrebno staviti veći naglasak upravo na sudjelovanje svih neposredno zainteresiranih radnika, uz pravo na iznošenje mišljenja i odlučivanja, kao obavezujućem aspektu radničkog upravljanja. Veoma značajan primjer neposredno – demokratskog odlučivanja pružaju

radikalizaciji radničkog otpora, sve od HUS- ovih prosvjeda koji su se poklopili s periodom druge blokade fakulteta, pa do najava o jednosatnom generalnom štrajku i prosvjeda za Prvi maj nije bilo pokušaja organiziranja jedinstvenog radničkog otpora na razini cijele zemlje; a i ovi najavljeni oblici se više mogu shvatiti kao akcije upozorenje nego kao ozbiljne borbene sindikalne aktivnosti. Ujedno ne možemo ne zaboraviti sve one slučajeve u kojima su sindikalne središnjice pristale na besmislena popuštanja, odugovlačenja, te neopravdane kompromise. Daleko od toga da bi sve ove stvari bile slučajne,

privilegija, ali i stava prema nizu konkretnih pitanja. Potrebno je izbjegavati svake površne, vulgarne i jednostrane ocjene prema kojima se na temelju nekoliko podataka cijeli sindikat proglašava “lošim i birokratiziranim” ili se birokracija automatski poistovjećuje samo s jednom skupinom unutar sindikata itd. Nedavni primjeri nas jasno uče tome koliko treba biti oprezan : sindikalni povjerenik PPDiV-a u osječkoj “Pivovari” pristaje na najgori vid izdaje radničkih interesa u interesu kapitalista Komaka nasuprot interesa i volje većine radnika; u isto vrijeme

studentski plenumi prilikom blokade fakulteta koji bi trebali postati efikasan model organiziranja radnika u štrajku i prilikom preuzimanja tvornica. Sastajući se svakodnevno, razmatrajući sva aktualna pitanja i donoseći odluke, radnički savjeti bi na adekvatan način mogli izraziti volju većine radnika i onemogućiti izdaju i nedopustivo kompromise na koje bi u njihovo ime mogla pristati sindikalna birokracija. Na taj način svaki radnik punopravno

one ukazuju na veoma veliku opasnost od određenih skupina unutar sindikata koje, u velikoj mjeri zahvaljujući materijalnim povlasticama i vlastitoj otuđenosti od realnih radnika i radničkih problema, nisu sklone dosljedno zastupati radničke interese, već se povezuju s državom i poslovnim krugovima, neprestano izdajući one koje formalno zastupaju. Radi se o onome što nazivamo sindikalnom birokracijom. Birokracija se u velikom broju slučajeva, no naravno ne i automatski, može poistovjetiti sa središnjim rukovodstvima sindikata. Ono što karakterizira birokraciju jest činjenica da u svojim rukama

sindikalni povjerenik PPDiV-a u Jadranskoj pivovari predvodi radnike u zauzimanju tvornice i blokiranju ulaza direktoru, te poziva dalmatinske radnike na zauzimanje tvornica “koje jesu njihove”. Potrebno je biti neprestano kritičan i u konkretnim situacijama razotkrivati oblike birokratskog ponašanja, te se boriti protiv birokratskih elemenata u sindikatima, ujedno zagovarajući reformiranje, demokratizaciju i debirokratizaciju postojećih sindikata, kao i njihovo ujedinjavanje. Slabi, birokratizirani, nedemokratski i razjedinjeni sindikati idu na ruku samo

sudjeluje u kreiranju odluka, te ujedno za njih snosi i odgovornost. Prirodno je da će u znatnom broju slučajeva borbeni sindikalni povjerenici imati najveći utjecaj, no oni nipošto ne bi smjeli imati bilo kakva posebna prava u odnosu na ostale članove radničkih savjeta. Upravo bi od njih trebala krenuti inicijativa za formiranjem neposredno - demokratskih tijela u poduzećima. Također je prirodno da će se u svim slučajevima većih poduzeća,

Organizirajmo otpor!

pogotovo zbog potrebe veoma brzog reagiranja, trebati formirati i posebno uže tijelo sastavljeno od manjeg broja ljudi – radničkih delegata, prvenstveno zaduženo za predstavljanje i rješavanje tehničkih pitanja – funkcije tog tijela bi se, dakle, uglavnom poklapale sa uobičajenim funkcijama štrajkačkih odbora. Smatramo da je posebno bitno inzistirati na tome da to tijelo bude izabrano od svih radnika i u svakom trenutku odgovorno radničkom savjetu, da su odluke savjeta za njega obvezujuće, te da je prilikom svakog bitnog pitanja potrebno sazivanje savjeta svih radnika. Radnici u svojoj borbi nisu sami, već se njihovi interesi

u velikoj mjeri poklapaju s interesima u prvom redu studenata i siromašnih seljaka, ali i umirovljenika i jednog dijela sitnih obrtnika. Kako bi se uvelike olakšala borba koja se mora voditi potrebno je da radnici za svoje zahtjeve i pod svojim vodstvom pridobiju sve skupine koje su također žrtve krize i diktature kapitala, a koje predstavljaju veliki rezervoar, doduše kaotične, revolucionarne energije. Kapitalisti, politička elita i mediji će nastojati onemogućiti stvaranje ovog zajedničkog socijalnog fronta pod svaku cijenu – pokušat će dokazati kako se “da bi se dalo nekome od ovih skupina drugome mora oduzeti”. Naš je odgovor veoma jasan: “neka se oduzme kapitalistima i političarima, a ne siromašnim slojevima”. Uvođenje ekstremno progresivnog oporezivanja predstavlja prvu jasnu mjeru u tom smjeru. ”

”Kapitalisti, politička elita i mediji će nastojati onemogućiti stvaranje ovog zajedničkog socijalnog fronta pod svaku cijenu – pokušat će dokazati kako se “da bi se dalo nekome od ovih skupina drugome mora oduzeti”. Naš je odgovor veoma jasan: “neka se oduzme kapitalistima i političarima, a ne siromašnim slojevima”. Uvođenje ekstremno progresivnog oporezivanja predstavlja prvu jasnu mjeru u tom smjeru. ”

skupina drugome mora oduzeti”. Naš je odgovor veoma jasan: “neka se oduzme kapitalistima i političarima, a ne siromašnim slojevima”. Uvođenje ekstremno progresivnog oporezivanja predstavlja prvu jasnu mjeru u tom smjeru. Najbolji način jačanja suradnje radnika s ostalim skupinama predstavlja formulacija zajedničkih zahtjeva i zajedničko nastupanje u borbi za njihovo ostvarivanje : borbe protiv svih oblika poskupljenja, za kvalitetno i potpuno besplatno zdravstvo i školstvo itd. Neposredne zahtjeve koji izražavaju radničke interese potrebno je stoga nadopuniti s jedne strane ovim temeljnim zajedničkim zahtjevima usmjerenima na zaštitu siromašnih i povećanje

kvalitete života, a s druge strane specifičnim zahtjevima pojedinih skupina – kao npr. promjena mirovinske politike, promjena politike prema poljoprivredi, promjena obrazovnog sustava itd.

Naš put je jasan: Znamo što želimo – zaustavljanje porasta nezaposlenosti i povećanje radničkih i socijalnih prava, snažnu zaštitu svih zaposlenih, jačanje pomoći najsiromašnijim slojevima, porast razine plaća i kvalitete života, poslovanje banaka i temeljnih industrijskih grana pod kontrolom društva, a ne privatnih interesa. Znamo i

kako to ostvariti: generalnim štrajkovima, blokadama tvornica, fakulteta, cesta i ulica, organiziranjem direktno – demokratskih organa samoga naroda, te zbacivanjem postojeće političke elite i formiranjem radničke vlasti.

Radnici – studenti, vrijeme je za otpor!

“Sve smo više za sve oštrije i radikalnije poteze“

Intervju Radničke borbe s radnikom Poljoprerade u štrajku

Zbog neisplate plaća i doprinosa, kao i nesigurne budućnosti firme, radnici Poljoprerade iz Hrvatskog Leskovca stupili su u štrajk, te uspostavili svoju kontrolu nad tvornicom. Međutim, nakon nešto više od tjedan dana zaštitari unajmljeni od strane kapitalista su izbacili radnike iz tvornice, te im zabranili pristup. Netom nakon tog događaja, ispred tvornice okupirane odredima zaštitara, obavili smo razgovor s jednim od radnika aktivno uključenih u štrajk i preuzimanje tvornice.

RB : Možete li nam se predstaviti, opisati uvjete koji vladaju u tvornici u kojoj radite, te navesti osnovne razloge zbog kojih ste, zajedno s ostalim radnicima, stupili u štrajk?

Zdenko : Ja sam Zdenko Kornet, djelatnik zaposlen u tvornici stočne hrane i u ovoj tvornici radim 19 godina. U tih 19 godina, a to mogu i dokazati papirima, nisam imao niti jedan neopravdani izostanak. Uvijek sam radio za ovu firmu od koje sam živio i vjerovao da će od toga nešto biti, te othranjivao obitelj. Ali nažalost poslovanjem naše petorice vlasnika mi tonemo sve dublje i dublje – ne od prošlih mjesec dana, ne od prošle godine kada je ova recesija zahvatila državu- već unazad nekoliko godina. Sve do prošle godine mi smo primali plaću redovito, pa smo se tješili da će se situacija nekako riješiti. No, već unazad dvije godine nisu uplaćivani doprinosi. Od prošle godine, čini mi od osmog mjeseca, kokoši nisu dobivale hranu redovito. Firma je po mojim informacijama vrijedna nekih 25 milijuna kuna, a firma je zadužena, odnosno pod hipotekom, nekih 80 milijuna kuna. Mi smo do sada vjerovali da će biti nekakvih pomaka, da će se nešto riješiti. Nažalost, u zadnje smo se vrijeme uvjerali kako je njihova jedina opcija da se proda zemlja koju su uzeli pod dug, te da se firma ostavi u stanju u kakvom je. Svi su dosadašnji razgovori s direktorom bili lažna obećanja i niti jedno se nije obistinilo. Mi smo sada već na kraju četvrtog mjeseca i od Nove godine slušamo obećanja : „ isplatit će se

zaostale plaće i ići ćemo na redosljed isplate plaća koji vam je bio prije.“

RB : O koliko se neisplaćenih plaća radi u ovom trenutku?

Zdenko: Imamo jedan dio djelatnika koji i dalje nisu dobili plaću za prvi mjesec, a imamo i one koji još od Nove godine nisu dobili niti lipe. Moram reći da smo se za plaće za jedanaesti i dvanaesti mjesec izborili štrajkom koji je trajao od 25. 2. do 5. 3. Za to smo se izborili samo štrajkom – ne nekakvom njihovom dobrom voljom nego samo našim aktivnostima. Obavijestili smo sva ministarstva – poljoprivrede, pravosuđa, financija – podnijeli smo zahtjev za pokretanjem stečajnog postupka. Još uvijek nismo dobili povratnu informaciju niti

obavijest o stečaju. Firma je u blokadi – firma je dužna doprinose, firma je dužna plaće. Mi u ovome trenutku još ne znamo što napraviti i razmišljamo o svim radikalnim potezima. Za sada smo ušli u štrajk i preuzeli tvornicu. U štrajku smo bili od 25.2 do 5.3. i zatim od 6.3. do sada, a preuzimanje tvornice je nastupilo pretprošlog petka. Međutim, uvijek smo tijekom trajanja štrajka i preuzimanja tvornice radili one nužne poslove koji su bili dogovoreni – puštali smo sirovinu i radili smjesu, hranili smo kokoši, te puštali vlasnika i direktora u tvornicu. Zadnje opcije su zatvaranje pruge Zagreb – Karlovac i štrajk glađu. Vjerujem da ćemo o tome zaključiti kroz dan – dva, ako ne i danas.

Intervju sa radnikom Poljoprerade

RB : *Tokom današnjeg dana došlo je do komplikacija – zaštitari su vas izbacili iz tvornice?*

Zdenko : Da. Zaštitari su sinoć upali u tvornicu i izbacili nas, radnike koji smo čuvali firmu. Sada nas više uopće ne puštaju unutra. Zaštitari ispunjavaju volju vlasnika i onemogućavaju nama kao djelatnicima da uđemo u krug tvornice i ispunimo ovaj nužni dio posla koji je bio dogovoren između direktora i sindikalnog odbora. Mi smo čuvali firmu da ne bi došlo do krađe i da ne bi došlo do oštećivanja. Sve ove dane smo imali dežurstva upravo zbog tih situacija i uvijek smo dolazili na razgovore sa vlasnicima i sa direktorom, pazili da se odvijaju svi nužni poslovi, da ne dolazi do ugibanja kokoši. Nažalost, nije bilo dovoljno sirovine i nismo imali s čime raditi. Mi smo omogućili nabavljanje hrane za kokoši, a oni su poslali državnog inspektora tek kada se ona nalazila u hranilicama, tek u subotu, i zbog toga nisu mogli vidjeti kakvo je bilo pravo stanje. Suočeni smo s tolikim podmetanjima i bojim se ekscesa. Pokušavamo smiriti jedni druge da ne dođe do nekih problematičnih situacija, ali ne će to još dugo moći trajati.

RB : *Koji su vaši minimalni zahtjevi da izadete iz štrajka?*

Zdenko : Tražimo isplatu plaća za prvi i drugi mjesec i dogovor, dakle ne direktno davanje, za isplatu doprinosa koji tokom dvije godine nisu isplaćeni, uz donošenje plana za oživljavanje firme i njezinu reorganizaciju. Uvijek smo za razgovor s njima, no kod njih su samo prazna obećanja iz dana u dan. Evo, danas su nam rekli da pričekamo do petka, da će u petak isplatiti plaću. To je za četiri dana, a u petak će nam reći da nemaju, da pričekamo... Tako su opet kupili deset dana mira. Na taj način nas lažu, no ne kroz protekla dva – tri tjedna, već od protekle godine. Od svih institucija na koje smo se žalili, od svih ministarstava, još uvijek nemamo

nikakve povratne informacije. Iz dana i dan imamo sve manje strpljenja. Najviše smo razočarani u pravne institucije. Naš zakon je omogućio da firma koja posluje za vrijeme blokade - ne uplaćuje doprinose i ne isplaćuje plaće - može poslovati nekoliko godina. Gdje su ove institucije koje moraju kontrolirati, gdje su svi ti inspektori?

RB: *Na koji način je odlučeno o preuzimanju tvornice i kako će se odlučivati o ostalim mjerama?*

Zdenko : Prošlog četvrtka je održan sastanak između predstavnika sindikata i direktora, gdje su predstavnici uprave došli s papirom na kojem su napisali da im 40% ljudi više nije potrebno, bez ikakvog plana zbrinjavanja tih ljudi, niti uočavanja da velik dio tih ljudi mogu poslati u mirovinu. Nadamo se što skorijem kraju ovoga svega, a mi ćemo poduzimati sve radikalnije poteze kako će vrijeme prolaziti. O svim narednim potezima odlučujemo svi zajedno – na skupu svih radnika koji su u štrajku i odlučujemo konsenzusom. Nitko ne povlači samostalne poteze, već sve dogovore

donosimo svi zajedno. Tako smo se dogovorili i o blokadi tvornice u kojoj smo puštali i vlasnike da uđu, no direktor nam se nažalost nije javljao. Kada smo preuzeli tvornicu uspostavili smo i dežurstva – popodnevnne i noćne smjene, kako u tvornici, tako i na farmi. Mi smo čuvali ovu imovinu, no oni je nisu čuvali – oni su je pokrali i doveli nas u ovu situaciju.

RB : *Radnici Jadranske pivovare su također preuzeli tvornicu, no oni su zabranili ulaz upravi. Mislite li da je to bio mudriji potez?*

Zdenko : Vjerojatno je bio mudriji. Za sada smo u svemu što smo pokušavali imali ljudskosti i dobre namjere i još uvijek gledamo da ne idemo na one sasvim radikalne poteze. No mislim da smo pogriješili i da ih nismo smjeli pustiti na nikakav razgovor i nikakav dogovor unutra dokle god nisu donijeli ono što smo im napisali vani na porti i ono što smo im rekli u petak ujutro : dajte nam plaće, donesite novce, donesite plan za rješavanje ovih doprinosa i donesite program restrukturiranja ove firme. Sve smo više razočarani i sve smo više za sve oštrije i radikalnije poteze.

Intervju sa radnikom Poljoprerade

RB : *Je li bilo izraza solidarnosti prema vašoj borbi od strane drugih radnika i drugih društvenih skupina?*

Zdenko : Imali smo potporu nekoliko firmi, nažalost nemam točnu informaciju o kojima se radilo. Slali su nam peciva, slatkiše, dobivali smo za gablece, sokove...

Trenutno smo u suradnji s mještanima Hrvatskog Leskovca. Ja sam razgovarao s Mjesnim odborom i imamo punu podršku mještana. Imamo i dosta dobar odaziv i velik broj ljudi je rekao da će biti uz nas kada će doći do zatvaranja pruge.

Sami će se mještani dignuti, ne samo vezano uz Poljoprerađu, već vezano uz opću situaciju u državi i gradu.

RB : *Čini li Vam se da u cijeloj zemlji dolazi do radikalizacije radničkog otpora, širenja štrajkova i preuzimanja tvornica?*

Zdenko : Točno. Nažalost, bojimo se toga, ali mislimo da će nas dosta izaći na ulice i da ćemo na njima biti dosta radikalniji. Ovo je sada situacija gdje je otpor još lokalno raspršen po firmama. Ako se nešto uskoro ne dogodi, svi ćemo se ujediniti i izaći zajedno na ulice. Bit će nešto slično, ako ne i gore od onoga što je bilo u Grčkoj.

Koliko god se to sve medijski zataškavalo jako puno ljudi jedva preživljava, jako je puno ljudi gladno, jako puno ljudi ne može izdržati ovu situaciju.

RB : *Složili biste se da treba više poduzeti u ujedinjavanju radničkih borbi i da se stvar još uvijek previše nalazi samo na lokalnom nivou.*

Zdenko : Da, previše je na lokalnom nivou. Potrebno je da se svi udružimo i potrebno je daleko više sindikalnoj jedinstva. Trebamo to podići na viši nivo i izaći na ulice.

Kako zaštititi radnike i suzbiti nezaposlenost i siromaštvo?

U trenucima trajanja recesije, obilježene ubrzanim porastom nezaposlenosti i propadanjem poduzeća, Vlada, oporba, poznati „ekonomski analitičari“, kapitalisti i menadžeri itd. predlažu svoje modele za „oživljavanje gospodarstva“. Njihovi programi nam se neprestano predstavljaju kao jedine moguće opcije, za čije opravdanje se koristi pozivanje na praksu EU i MMF-a . Usprkos eventualnim razlikama između njihovih programa svi su oni u osnovi jednaki – njihov je temelj očuvanje profita bogatih vlasnika kapitala na štetu svih onih koji od svojega rada žive. To je osnov i temeljni sadržaj njihovih mjera koji nastoje prikriti njegovim maskiranjem u fraze kao što su : „ mjere štednje“, „poticanje poduzetničke inicijative“ itd. Vjeruje se da će se problem recesije riješiti ako se npr. kapitalistima smanje porezi i olakša poslovanje, a radnike prepusti njihovoj sudbini koju diktira famozno „slobodno tržište“ – poskupljenjima, otkazima, novim porezima...Dodatno izrabljivanje osiromašenog radnog stanovništva rabi se kao sredstvo privremenog zadržavanja

ekonomske strukture što dalje od ponora prema kojemu se neminovno približava. Pozicije, privilegije, primanja i profiti onih koji cjelu ekonomiju vode u tom smjeru ostaju pritom netaknuti. Štoviše, kapitalističkom izrabljivanju se pružaju daljnje povlastice i otvaraju nove mogućnosti, u nadi kako će se bogati vlasnici kapitala udobrovoljiti, kako će im profiti još više rasti, te kako će na taj način zapošljavati što više ljudi. Logika kapitala je sasvim suprotna i barem u ovoj stvari gotovo matematički precizna : suočeni s opasnošću padanja profita vlasnici kapitala odgovaraju smanjivanjima plaća, davanjem otkaza i prisiljavanjem na dulji prekovremeni rad. Međutim, davanje dodatnih olakšica kapitalu znači za njega samo mogućnost još bržeg povećanja profita, kojega se niti jedan pravi biznismen neće odreći u ime nekih ideala društvene solidarnosti zbog kojih bi ugrozio perspektive svoga vlastitog razvoja . Posljedice te politike koju gledamo proteklih 20 godina dovele su nas do situacije u kojoj smo sada. Nasuprot ovim mjerama rađenim u interesu vladajuće

Kako zaštititi radnike i suzbiti nezaposlenost i siromaštvo?

klase, Radnička borba postavlja neposredne zahtjeve koji su usmjereni isključivo prema poboljšanju života radnika. Nas zanima samo položaj radne populacije – većine stanovništva, a posebno najpotlačenijih i najsiromašnijih slojeva. Njihova zaštita mora biti apsolutni prioritet. Ako se nešto mora žrtvovati onda su to nesumnjivo nedopustivo visoki profiti, privilegije i povlastice manjine koja ne stvare nove materijalne i duhovne vrijednosti, nego parazitira na radu onih koji od tog stvaranja žive. Ako se netko mora zaštititi onda su to siromašni, gladni, izrabljeni i poniženi.

Ne želimo plaćati za ovu krizu – neka plate oni koji su nas je u nju uveli!

Kao neposredne i hitne mjere protiv krize zahtijevamo:

skraćivanje radnog tjedna bez smanjivanja plaća. U skladu s definiranom novom duljinom radnog tjedna težiti da se sav raspoloživ posao preraspodijeli na sve koji su radno sposobni.

Jedan od vidova kaotičnosti sustava u kojemu živimo izražava se i u činjenici da ne postoji bilo kakva ravnomjernost u vidu podjele rada u društvu. U isto vrijeme dok vlada kriza i povećava se nezaposlenost, mnoštvo se radnika prisiljava da radi prekovremeno – u isto vrijeme postoje i suvišak i manjak. To ide otvoreno na ruku kapitalistu - prekovremeni, često neplaćeni, rad mu povećava profit, a nezapošljavanje novih radnika mu smanjuje troškove. U isto vrijeme, kapitalisti rabe činjenicu postojanja mnoštva nezaposlenih kako bi zastrašivali radnike koji rade, te im snižavali plaće. Pitanje mogućnosti zaposlenja pitanje je opstanka onih koji nemaju druge izvore prihoda osim svojeg rada kojim zarađuju za život. Stoga je u ovoj stvari potrebno poduzeti odlučujuće mjere. Politika u interesu radnika

može biti samo jedna : skratiti radni tjedan pri tome ne dirajući plaće, te na temelju skraćivanja rada koji obavlja svaki pojedinac omogućiti zapošljavanje nezaposlenih.

Preuzimanje velikih propalih poduzeća od strane države uz uspostavu radničke kontrole i radničkog upravljanja.

Tako se može zaštititi na tisuće radnih mjesta, poduzeća spasiti od propasti i rekonstruirati, te putem radničkog nadzora onemogućiti daljnje cvjetanje kriminala i zakulisnih igara. Zbog propadanja poduzeća nisu krivi radnici već kako njihovi vlasnici, tako i sveopća anarhija kapitalističkog sustava u kojemu se proizvodnja vrši u potpunosti stihijski. Ako neko poduzeće više nije od koristi pojedinom kapitalistu, to ne znači da ono nije od koristi i društvu – posebno ako se radi o industrijskoj proizvodnji. Jedan je od paradoksa postojeće situacije taj da se zatvaraju poduzeća koja su od najvećeg značaja za čitavu ekonomiju.

- osiguravanje da plaće ispod jasno određenog minimuma svojim rastom prate rast životnih troškova.

- prevladavanje recesije omogućeno opterećivanjem samo najbogatijih pojedinaca koji ne žive od svojega rada, bez ikakvih dodatnih opterećivanja radne populacije. Radnici ovu krizu nisu izazvali i oni je ne smiju ni plaćati.

Kako zaštititi radnike i suzbiti nezaposlenost i siromaštvo?

ikakvih dodatnih opterećivanja radne populacije. Radnici ovu krizu nisu izazvali i oni je ne smiju ni plaćati.

- prekinuti svaku privatizaciju i uspostaviti društvenu kontrolu nad svim temeljnim industrijski granama bez izuzetka ukinuti svaku privatizaciju kod koje su uočene nepravilnosti, te konfiscirati svu imovinu i zaradu stečenu na taj kriminalni način
- na taj način stečeno financijsko i industrijsko bogatstvo preusmjeriti u pokretanje proizvodnje, te projekte od neposrednog interesa za radnike i siromašne
- poslovanje banaka iz službe krupnoga stranog kapitala staviti u službu razvoja ekonomije – stavljanje poslovanja banaka pod demokratsku kontrolu samog naroda
- osiguravanje hitne isplate svih zaostalih plaća – oštre zakonske mjere protiv svih poslodavaca koji ne isplaćuju plaće na vrijeme i prisiljavaju na prekovremeni rad
- formiranje organa radničke kontrole

kapitalistima koji se pozivaju na težinu svoje situacije poručujemo da prestanu s patetičnim jadikovkama i radnicima pokažu svoje poslovne knjige. Tražimo formiranje organa radničke kontrole koji se neće sastojati od nekoliko sindikalnih birokrata, već će se temeljiti na sudjelovanju najširih radničkih slojeva, te vršiti nadzor nad poslovanjem svakog pojedinog poduzeća, te hrvatske ekonomije u cjelini. Samo na taj način će biti moguće ustanoviti pravo stanje ekonomije, profite koje u ovim teškim vremenima dok tisuće ljudi ostaje bez posla zgrću najbogatiji, kao i daljnje konkretne korake koje treba poduzeti.

Očito je da postojeća politička elita ne može i ne želi zaštititi radnička prava, te da nije zainteresirana za ispunjavanje niti jednog od navedenih zahtjeva, stoga zamijenimo njihovu vlast kapitala radničkom vlašću!

Štrajk u osječkoj „Pivovari“ d.d. - epilog

Devetog travnja, točno dvadeset i pet dana od svršetka štrajka, članovi HUS-ovog Sindikata osječke „Pivovare“ d.d. održali su radno-svečanu večeru, na kojoj su, uz prisustvo predsjednika HUS-a Ozrena Matijaševića, izabrali Izvršni odbor i predsjednika. Bila je to prigoda da s članovima Sindikata popričamo o tome što se od intervjua Radničke borbe s predsjednikom radničkog vijeća Darkom Andrašekom do danas promijenilo.

Štrajk u osječkoj pivovari - epilog

Da podsjetimo, radnici osječke „Pivovare“ d.d. okupljeni u Hrvatskoj udruzi sindikata (HUS), koji je većinski sindikat u tvrtki, 24. veljače, nakon neuspjelih pregovora oko novog kolektivnog ugovora i procesa mirjenja s Upravom, stupili su u štrajk. Glavni razlog koji je doveo do do štrajka bilo je donošenje jednostranog akta od strane Uprave na čelu s Komakom, u tijeku pregovora oko novog kolektivnog ugovora, po kojem bi plaće radnika bile smanjene za 1000-1500 kuna. Isto tako, po tom pravilniku je predviđen i novi katalog radnih mjesta po kojem bi oko sto radnika bilo proglašeno viškom. Nakon intervjua, objavljenog na web stranicama Radničke borbe, počela je nesmiljena kampanja pojedinih lokalnih medija usmjerena protiv radnika osječke „Pivovare“ d.d. Iz dana u dan su objavljivane poluinformacije, pa i dezinformacije, npr. o prosječnoj neto mjesečnoj plaći radnika u Pivovari koja iznosi 2.700,00 kuna, a ne, kako je u nekim medijima objavljeno, 4000,00 - 4.500,00 kuna. Uostalom, zar je plaća od 4.000,00 kuna za rad u tri smjene, po kiši, vrućini, snijegu, velika? Prije bi se složili da je mizerna, zar ne? Najzorniji prikaz ovakve medijske hajke zbio se kada je direktor Uprave, Komak, sazvao konferenciju za medije, koja je održana u hotelu „Osijek“, a koja je izravno prenošena na lokalnom radiju! Nije potrebno isticati da na tom skupu nije bilo predstavnika radnika, ako ne računamo regionalnog povjerenika PPDiV-a Šimu Oreškovića, plaćenika dotičnog Komaka. Sve ove igre nisu razbile jedinstvo radnika, a ponajmanje utjecale na njihovu odlučnost da ustraju do kraja u svojim zahtjevima. Naprotiv, ojačali su ih i

učvrstili u pravednoj borbi što je, na koncu, rezultiralo dobivenom bitkom. S druge pak strane, Sudsko vijeće osječkog Županijskog suda, na čelu sa sutkinjom Sanjom Zagrajski, odbilo je tužbu Uprave i donijelo jedinu moguću presudu, te proglasilo štrajk radnika „Pivovare“ d.d. legitimnim i zakonitim. Tom presudom je izbijen i zadnji adut iz ruku Uprave, na čelu s Komakom. 15. ožujka Uprava je stavila svoj potpis na Sporazum kojim je štrajk u Pivovari završen. Ovim sporazumom odredbe starog kolektivnog ugovora ostaju na snazi do konca godine, odnosno do donošenja novog, uz ravnopravno sudjelovanje predstavnika Sindikata. I druga bitka je dobivena. No, ako je netko mislio da će Komak tek tako progutati gorku pilulu, gadno se prevario. Naime, nedugo nakon potpisa sporazuma on je nastavio donositi jednostrane odluke iako je svjestan da tim potezima drastično krši odredbe sporazuma. Četvorici radnika je odlučio dati otkaz, a na upit predsjednika Sindikata „Pivovare“ d.d. koji su razlozi za takav potez, drsko i bahato je odgovorio da je jedini razlog to što su bili u štrajku! Interesantno je i to što jedan od tih radnika ima Ugovor

o radu na određeno vrijeme, te je zaposlen u jednoj od tvrtki kćeri „Pivovare“ d.d. Pri izbijanju štrajka imao je hrabrosti i solidarno se pridružio ostalim radnicima u borbi. Simptomatično je da od svih zaposlenih radnika na određeno vrijeme Komak upravo tom radniku želi dati otkaz. No, nije imao hrabrosti osobno mu uručiti otkaz, nego je dao petama vjetra i kao „veliki vjernik“ otišao u portugalsko Svetište Gospe Fatimske. Naravno, svi radnici koji su dobili otkaz Ugovora o radu podnijeti će žalbu, a kako smo čuli od ostalih radnika, svi do jednoga su odlučni u namjeri da zaštite svoje radne kolege pa i po cijenu ponovnog stupanja u štrajk.

Radnici osječke „Pivovare“ d.d. već su pokazali svoje jedinstvo i odlučnost i u njihove riječi ne treba niti najmanje sumnjati. Bitke su dobivene, ali ne i rat. Radnička borba se nastavlja do konačne pobjede. I za kraj, ako već niste, a onda čim prije, probajte Osječko crno pivo koje je bogato aromom, mirisom i hranjivim sastojcima ujednačenim u gurmanski užitak tamno smeđe boje. Bolji poznavatelji piva kažu da je Osječko crno jedno od najboljih, ako ne i najbolje, pivo u Hrvatskoj. Živjeli!

Željko Budić

Nezaposlenost u Hrvatskoj – crne statistike

Krajem veljače evidentirano je 317 625 nezaposlenih, što znači da je stopa registrirane nezaposlenosti 18.3 %. Treba imati na umu da ovaj broj označava one koji su prijavljeni na Hrvatski zavod za zapošljavanje, tj. oni koji aktivno traže posao. Oni koji su odustali od bilo kakvog traženja posla, oni koji rade, a ne primaju plaću i oni koji su dobili otkaz u mjesecu ožujku, izvan su evidencije, pa se lako može zaključiti da je pravi broj nezaposlenih veći. Od evidentiranih nezaposlenih najviše ih je u dobnoj skupini od 30 do 49 godina - čak 41.6 %, u skupini do 29 godina (dakle ljudi koji završe, srednje škole i fakultete) udio iznosi 32.5 %, a u skupini starijih od 50 godina udio u ukupnoj nezaposlenosti iznosi 25.9 %. Ovako grubo brojevi oslikavaju i grubu sliku, a to je da nešto ne valja sa gospodarstvom i da je danas sretnik onaj tko nađe posao. Međutim, navedene brojke samo su vrh sante leda, te za takvu sliku kriva je ekonomsko-politička struktura koja je utemeljena na pljački i populizmu vladajućih političkih elita, te poslovnih krugova. Prema anketi o radnoj snazi rezultati vezani uz ekonomsku aktivnost stanovništva Hrvatske su poražavajući. Tijekom četvrtog kvartala prošle godine (najnoviji podaci) radno sposobno stanovništvo činilo je 3 735 000 osoba. Treba znati da se ovdje broji stanovništvo starije od 15 godina, tako da je brojka za naše prilike malo uvećana, ali je opet tu negdje. Od tih radno sposobnih je 1 756 000 onih koji čine radnu snagu (dakle nezaposleni koji aktivno traže posao plus zaposleni). Zaposlenih ima 1 594 000, a nezaposlenih 162 000 (danas je to, kako je navedeno na početku članka, preko 300 000). Preostalih 1 979 000 osoba koje su radno sposobne nisu radno aktivne.

Udio aktivnog stanovništva je 47 %, zaposlenih je 42.7 %, a nezaposlenih je 9.2 %. Ovi udjeli su se danas kudikamo pogoršali. Od onih 1 979 000 koji nisu radno aktivno stanovništvo, oko 130 000 je studenata, milijun osoba (ako uzmemo stanovništvo starije od 60 godina) ili 760 000 (ako uzmemo stanovništvo starije od 65 godina) čine umirovljenici i jedan dio populacije od 15-19 godina koji je završio školu (te populacije ima 258 000). Nakon ovih podataka (od ukupnog broja 979 000 radnog neaktivnih oduzmemo broj studenata, umirovljenika i učenika) dobije se rezultat da 500 000 do 600 000 osoba ne da ne radi, nego nije ni radno aktivno. Pribrojimo li ovom broju onih 317 625, ispada da u Hrvatskoj s nešto više od 4 200 000 stanovnika, oko milijun osoba ne radi, a potpuno je radno sposobno! Da bi došli do broja stanovništva koje stvarno direktno ili indirektno sudjeluje u proizvodnji novih materijalnih i intelektualnih vrijednosti od ukupnog broja zaposlenih trebali bi oduzeti kapitaliste, političare i krupnu birokraciju - skupine koje parazitiraju na radu drugih i na temelju njega ostvaruju profite. Bilo bi veoma zanimljivo vidjeti koliko ovaj malobrojni parazitski sloj ima velika

primanja u odnosu na proizvodne radnike, te koliko njihova primanja zauzimaju u ukupnom dohotku stanovništva. Ovakve su posljedice katastrofalne. Socijalna pomoć iznosi samo 500 kuna, izdvajanja za mirovine, koje su mizerne, iznose oko 34 milijarde kuna, te zauzimaju najveći udio u strukturi socijalne zaštite koja se penje na 24 % domaćeg proizvoda. K tome ove godine za otplatu vanjskog duga treba se izdvojiti oko 20 % BDP-a. Nadalje, prema Svjetskoj banci prosječna dob umirovljenika iznosi 50 godina, blizu 73 000 stanovnika između 35 i 49 godine je u mirovini, a radno su sposobni. Omjer radnika i umirovljenika na najnižoj je razini u povijesti iznosi 1 : 1.33, što će reći da jednog umirovljenika izdržava 1.33 radnika. Umirovljenici imaju prosječno 29.1 godina radnog staža. Postavlja se pitanje kako može napredovati ekonomija koja ima takve brojke? Problem je strukturne prirode i njega se ne da izmijeniti sa nekoliko protu - radničkih i protu - socijalnih reformi među kojima su najpoznatije ove : fleksibilizacija tržišta rada od strane međunarodnih monetarnih institucija, što u biti znači lakše otpuštanje radnika i smanjenje doprinosa koje dolazi od strane domaćih poslodavaca - što znači

Nzaposlenost u Hrvatskoj - crne statistike

još veće sakaćenje radničkih prava u cilju povećanja profita, smanjivanje sredstava predviđenih za socijalnu zaštitu, te napadanje prava umirovljenika i nezaposlenih. Potrebna je korjenita promjena ekonomskog sistema, počevši od ukidanja privatizacije i konfiskacije na taj kriminalni način stečene imovine; uz ukidanje diktature kapitala i uvođenje demokratsko - planskog upravljanja samog naroda nad ekonomski procesima, te ubrzanog poticanja industrijske proizvodnje pod radničkom kontrolom. To je temeljni i neizostavni uvjet budućeg zdravog ekonomskog razvoja.

Kazališna predstava u hotelu „Sheraton“

Mjesto radnje: Hotel „Sheraton“, Zagreb

Vrijeme radnje: 02. Travnja 2010., 12,00 sati, „Veliki petak“

Glavna uloga: predsjednica Vlade

Sporedna uloga („mali od kužine“): ministar Ministarstva obitelji, branitelja i Međugeneracijske solidarnosti (MOBMS)

Statisti i publika: predstavnici 62 udruge osoba s invaliditetom, scenografi...

Predstavnici šezdeset dvije udruge osoba s invaliditetom iz devetnaest županija s područja Republike Hrvatske pozvani su da na navedenom mjestu, u navedeno vrijeme, preuzmu iz ruku predsjednice Vlade, uz malu pomoć neizbježnog ministra MOBMS-a, Ugovore o suradnji i financiranju projekata osiguravanja usluge osobnih asistenata osobama s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta. Veliki broj novinara, snimatelja i fotografa je s nestrpljenjem očekivao dolazak nositeljice glavne uloge. Nakon proteka „akadenskog“ kašnjenja od petnaest minuta omiljene glavne glumice još uvijek nije bilo na vidiku. Slavodobitno se ušetala, uz pratnju „malog od kužine“, sa zakašnjenjem od 40 minuta?!? Tek tada je nastupio pravi stampedo predstavnika medija, hrvatskih novinara, fotografa. Naravno, niti jedan od njih nije snimao i fotografirao osobe s invaliditetom, nego su okružili predsjednicu Vlade, koja je, klimajući glavom, veselo otpozdravljala. Očito se njezin rating popularnosti toliko srozao da se u podizanju istog odlučila na beskrupulozno i krajnje licemjerno

Kazališna predstava u hotelu Sheraton

podilaženje jednoj od najranjivijih skupina stanovništva „Lijepa naše“. Nakon što se euforija oko dolaska glavne glumice stišala, riječ je uzeo „mali od kuhine“. Ono što se moglo čuti iz njegovih usta nije vrijedno trošenja tipkovnice. Takvog ulizivačkog, podilazećeg govora ne bi se posramio niti sjevernokorejski izbornik nogometne reprezentacije, koji je izjavio kako će uz pomoć „velikog vođe“ Kim Jong-ila, osvojiti SP u Južnoj Africi i tako sjevernokorejski narod učiniti ponosnim?!?!?! Tko je u našoj predstavi izbornik, a tko veliki vođa, prosudite sami. Objektivno, nije teško za pogoditi. Potom je riječ preuzela glavna glumica ove predstave. Poslije uvodnog, kurtoznog, pozdravljanja svih prisutnih i napomene da se ona osjeća ovdje kao domaćica(samo je još nedostajala zdjela s krumpir salatam da scena bude potpuna) krenulo se s dobro poznatim frazama i lamentiranjem o tome kako ova Vlada brine o osobama s invaliditetom, kako je sveta zadaća zaposliti što više osoba ove skupine građana RH,... bla, bla, bla. Iz godine u godinu, uvijek ista priča. Prelazak s riječi na djela, očito, nije zadaća ove Vlade. Ono što je uslijedilo, nakon uvodnog djela, iznenadilo je pisca ovih redova, a vjerujem i sve objektivne, ako ih je bilo, promatrače koji su upoznati s problematikom osoba s invaliditetom i njihovim položajem i statusom u RH. Doista je poduži spisak neistina koje je ova jeftina i loša glumica izrekla to popodne na pozornici hotela „Sheraton“. U nastavku ću pojasniti samo dio koji se odnosi na pilot projekt osobnog asistenta za osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta u RH. Predsjednica Vlade: „...unatoč, uistinu teškim vremenima u kojima smo, što se tiče proračuna, morali kresati i rezati uistinu na svim stranama(zašto ne i sebi i na svojoj strani?!). To tako mora biti i sljedeće godine i sljedećih godina, dalje nastavljamo s ovim i važnim i vrijednim projektom osobnog asistenta. Dakle, ove godine 429. Odlična je vijest da postoji prostor kroz raspisivanje novoga natječaja i za mogućih, novih, sad smo nekako računali, čak stotinjak, što mislim da će biti jednako dobra vijest za sve nas, (namješteni aplauz) ne samo za vas koji se bavite pitanjima i problemima osoba s invaliditetom u RH, nego, uistinu, za sve nas, a posebno za Vladu RH.“ Ovaj pilot projekt pokrenut je prije pet godina kada je sadašnja predsjednica Vlade obnašala dužnost ministricice MOBMS-a i to na izričit zahtjev predstavnika EU zbog prilagodbe zakonodavstva RH s onim europskim. Dakle, notorna je neistina da je za ovaj projekt zaslužna Vlada, nego je istina da ju je na to natjerala EU. Prije dvije godine uslugu osobnog asistenta koristilo je samo 338 osoba s invaliditetom od ukupnog broja koji se kreće oko 7.000. Ove godine 329. Gdje je nestalo 9 osoba? One su, nažalost, vjerojatno umrle, a nitko nov nije uključen u projekt. Zar se onda može vjerovati predsjednici Vlade na riječ kada se olako razbacuje brojkom oko stotinjak novih korisnika usluge osobnog asistenta? Pod pretpostavkom da se i ostvari povećanje korisnika ove usluge, kako je obećala predsjednica Vlade, ukupan broj ne bi prelazio 429. Proglašavati ovo velikim uspjehom Vlade, u trenutku kada više od 6.500 osoba s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta nije imalo sreće biti obuhvaćeno ovim projektom krajnje je bezobrazno i licemjerno, da ne upotrebim neku težu riječ. Kada bi se nastavilo dosadašnjim tempom uvrštenja novih korisnika zadnji bi došli na red za nekih 65 godina?!?! Velika većina njih će, nažalost, umrijeti, a da neće okusiti slast pobjede i velikog uspjeha ove Vlade, kojega tako gorljivo i u nebeske visine uzdiže glavna glumica predstave u „Sheratonu“. Sve u svemu, ova predstava je bila jedna od gorih, ako ne i najgora, koju sam gledao i slušao. Nositeljima glavne i sporedne uloge poručio bih neka se okane svjetla pozornice. Loše djeluju na probavni trakt statista i publike, koji su jedini zaslužili prolaznu ocjenu, ako zbog ničeg drugog, a ono zbog toga što su uspjeli dočekati kraj ove grozne predstave, bez vidljivih ozljeda na sebi. Za one unutarnje, ionako ih, nitko ništa ne pita.

Radnički plan B za 3. maj

Radnici 3. maja osmislili su „plan B“, kako ga sami nazivaju, plan za koji vjeruju da može spasiti brodogradilište u kojemu rade od propasti koja mu sve očitije prijeti uslijed dosadašnjeg neuspjeha privatizacije za jednu kunu i odsustva investitora. Plan B predviđa prepuštanje brodogradilišta na upravljanje samim radnicima u roku od 5 godina, pod uvjetom da upravljanje dovede tvrtku na razinu uspješnosti europskih brodogradilišta, tj. da ono za Vladu bude ekonomski isplativo, a u suprotnom Vlada, koja bi nadzirala poslovanje, može raskinuti dogovor i raditi s brodogradilištem što želi - znači i riješiti ga se. Nakon tih pet godina u slučaju pozitivnog ishoda radnicima bi pripao većinski paket dionica, a u slučaju negativnog ishoda radnici se ne bi protivili niti jednoj odluci.

“3. maj je izvrsna firma, ali tu svoju izvrsnost ne može pokazati, jer nam se stalno podmeće klipove pod noge“, kazao je predstavnik radnika brodogradilišta 3. maj, izražavajući uvjerenje radnika da će se upravo ovim planom uspjati postaviti najsposobnije ljude na rukovodeće pozicije i zaustaviti daljnje propadanje ovoga brodogradilišta. O ovome planu, čiji su glavni tvorci Roland Sušanj – inženjer i radnički predstavnik u NO poduzeća i Nikša Moreti, Vlada se još uvijek nije izjasnila.

U osnovi ovoga plana leži veoma važna ideja o radničkoj kontroli kao mehanizmu koji je u mogućnosti ponovno postaviti brodogradilište na noge, onemogućiti zakulisne igre i dovesti do uspješnog poslovanja. Do te ideje, o kojoj smo između ostaloga govorili i u četvrtom broju časopisa Radnička borba u tekstu Gospodarski kriminal sloboda medija i privatizacija, radnici su došli na temelju vlastitog iskustva – promatranjem kriminala, političkih igara, uništavanja brodogradilišta itd. Borba za ostvarenje radničkog plana B već ima, a zasigurno će imati još i veći, utjecaj na jačanje samopouzdanja radnika i njihovu mobilizaciju. Kao organizacija čiji je cilj preuzimanje

sredstava za proizvodnju od strane radnika i ekonomija utemeljena na radničkom upravljanju tvornicama Radnička borba iskazuje podršku ovome planu B. No, ujedno smo dužni i ukazati na neke njegove problematične crte, za koje nisu odgovorni direktno sami radnici, već njihovi predstavnici koji su plan u ovome obliku formulirali. Temeljni problem predstavlja činjenica što se radničko upravljanje promatra kao neka kratkotrajna epizoda nastala iz čistog očajja. “Da se razumijemo, nije ovo poruka kako ne želimo privatne vlasnike. Itekako bi bilo dobro da se na ovaj natječaj javi netko od ozbiljnih investitora s kapitalom koji će osigurati i nove poslove brodogradilištu. Mi samo Vladi želimo ponuditi i alternativni scenarij jer mislimo da može uspjati” – ističe Roland Sušanj. U slučaju uspjeha petogodišnjeg upravljanja ne traži se trajno ostavljanje brodogradilišta pod vlašću i upravom radnika, što bi bilo u potpunosti smisleno i logično, već prodaja većinskog paketa dionica radnicima. Dakle, neka buduća privatizacija se ovdje implicitno, nimalo opravdano i nimalo argumentirano, smatra kao jedino dugoročno rješenje problema. Radničko dioničarstvo, pa čak i ako većinski dio dionica bude u rukama radnika, predstavlja samo privremene povlastice za stare radnike, ne štiteći one nove koji će tek

Radnički plan B za Treći maj

doći, kao i uostalom budućnost cijele firme, a uz to često indirektno omogućuje povećanje stupnja eksploatacije radnika. Nasuprot tome, u interesu je radnika da brodogradilište prijeđe pod njihovu punu i stalnu kontrolu, pogotovo ako se pokazalo da ona može omogućiti zaustavljanje propadanja brodogradilišta i procvat poslovanja. Formulacija po kojoj bi država u bilo kojem trenutku mogla otkazati dogovor, te prema kojoj se radnici nakon petogodišnjeg perioda neće žaliti na bilo koju Vladinu odluku također je prilično problematična. U objektivnost Vlade, roba krupnog domaćeg i europskog kapitala, se ne može ni najmanje vjerovati. U slučaju da politička elita, u nedostatku svih drugih opcija i uslijed radničkih pritisaka, bude prisiljena privremeno dopustiti radničko upravljanje nad brodogradilištem ono će joj čitavo vrijeme predstavljati trn u oku kojega će se čim prije htjeti riješiti – i to na sve moguće načine. Uspješno radničko upravljanje nad 3. majem bila bi jasna poruka svim radnicima u zemlji o potpunosti izvedivosti radničke kontrole i radničkog upravljanja, te bi potaknulo slične zahtjeve u nizu drugih tvornica, a ujedno ojačalo samopouzdanje radnika i ugrozilo pozicije privatnog kapitala. To je nešto što postojeća politička elita ne može dozvoliti. Niti najmanje ne sumnjamo u sposobnost radnika da kvalitetno i uspješno upravljaju brodogradilištem. Međutim, ne može se zanemariti činjenica da 3. maj nije neki izolirani

otok, već je tisućama isprepletenih niti vezan uz druge industrijske grane – posebno one vezane uz proizvodnju sirovina, financijski sektor, makroekonomsku politiku itd. U stanju u kojem je industrijska proizvodnja na koljenima, banke pod kontrolom stranog krupnog kapitala, a makroekonomska politika neoliberalna i zločinačka teško je vjerovati u dugoročnu održivost brodogradnje kao grane bez obaranja postojeće političke elite i radikalne promjene cjelokupne ekonomske strukture. Prilično je paradoksalno da se ovakvim dogovorom radnicima vežu ruke u sukobu s Vladom, koja predstavlja glavnog neprijatelja radničkog upravljanja i radničkih interesa, te koji će stoga biti potreban i neminovan. Ako se smatra da će se ovim popuštanjima lakše navesti Vladu da pristane na ovaj plan B, onda treba naglasiti da se ciljevi neće ostvariti moljenjem i podilaženjem, već borbom i prisiljavanjem elite na njegovo prihvaćanje; te da je u potpunosti neopravdano davati ovako ogromne ustupke i prije samog početka te borbe. U svakom slučaju cijena koja se plaća gušenjem duha otpora, morala i borbenosti pokazuje se kao previsoka, tim više što se ona nastoji pružiti kao svojevrсни predujam i žrtva i to onda kada to još nitko nije zahtijevao. Stoga ovom prilikom poručujemo radnicima da ustraju u svojem planu ne obvezujući se pritom na bilo kakvu podložnost Vladi ili bilo kakvo prihvaćanje njezine volje.

TAMNA STRANA EUROPSKE UNIJE

Tokom posljednjih mjeseci jednu od glavnih vijesti u medijima predstavljao je prikaz ekonomske situacije u Grčkoj; situacije koja je rezultirala neredima na ulicama i koja je okupila glavne članice EU u cilju rješavanja grčkog problema. Grčka ima dug koji iznosi oko 300 milijardi eura što je njegov najveći iznos u grčkoj povijesti. Nezaposlenost je narasla na 10 % rastući i dalje, deficit iznosi 12,7 % BDP-a umjesto 3 do 3,5 % koliko dopuštaju pravila EU. Također je otkriveno i da je Grčka zadnjih godina krivotvorila podatke deficita, te da je u svrhu pokrivanja sve većeg duga zaključivala transakcije sa jakim američkim bankama. Kada se govori o Grčkoj i njezinim problemima treba znati da su nju u spomenutim pregovorima i dogovorima predstavljali državni birokrati i kapitalisti, te da su oni, uz strane kapitaliste, pravi krivci za nastalu situaciju.

Međutim, radnici i većina običnog naroda će biti oni koji će za ovo platiti iz svojih džepova (preko dodatnih poreza i smanjenja plaća), te je stoga njihova manifestacija nezadovoljstva ne samo potrebna nego i nužna. Kao i u većini država, i u Grčkoj su donedavno dvije stranke (lijevo-centristički PASOK i desno-centristički ND) propovijedale kako su upravo njihove ekonomske politike vodile Grčku od uspjeha do uspjeha. Iako su se njihove politike na prvi pogled ponegdje i razlikovale, te su se na političkoj sceni ove stranke ponašale kao da su jedna drugoj konkurencija, zapravo su vodile u suštini istu ekonomsku politiku i slale istu poruku EU. Kako bi se dobio bolji pregled na ovom situacijom treba se vratiti tridesetak i više godina unazad. Grčka je ekonomija bilježila razvoj od

50-ih do 70-ih godina prošlog stoljeća, te je odlučeno da u sljedećem desetljeću Grčka postane član imperijalističke organizacije koja nosi naziv EU, kako bi iz iste imali koristi domaći i strani kapitalisti. Ubrzo je bilo jasno da Grčka kao cjelovito gospodarstvo počinje gubiti utrku sa jačim zemljama tadašnje EEZ, a dobar primjer jest taj da je prije ulaska imala suficit tekućeg računa platne bilance koji se pretvorio u deficit u sljedećih dvadeset godina. Grčki kapitalizam pokušao je zaustaviti takvo nazadovanje iskorištavanjem drugih balkanskih ekonomija. Nakon kolapsa Istočnog bloka, grčke su se tvrtke agresivno širile po Balkanu i ostvarivale značajan profit. Tako je od devedesetih do današnje gospodarske krize grčki kapitalizam ostvarivao značajan profit svojim vanjskim aktivnostima i

Tamna strana Europske Unije

i eksploatacijom drugih područja. Taj profit je nadopunjen povećanim izrabljivanjem radnika u Grčkoj, a razvoj „crne ekonomije” i praktički neregulirani radni odnosi bili su temelj značajnom porastu stupnja eksploatacije u grčkoj ekonomiji. Dokaz za tvrdnju da se i u ovom slučaju država pojavljuje kao organ u rukama vladajuće kapitalističke klase je između ostaloga i u sljedećem: Grčka država je subvencionirala tvrtke potičući preseljenja u druge balkanske ekonomije, naravno zbog profita koji je bio posljedica jeftinije radne snage. Tako je uništena i tekstilna industrija u sjevernoj Grčkoj jer su grčki kapitalisti uzeli zajmove od države, zatvorili tvornice i preselili se u inozemstvo. Organiziranje Olimpijskih igara, uz ostale učinke, povećalo je i javni dug, ali i pružilo još jednu priliku za dodatnu zaradu domaćih i stranih kapitalista. Na monetarnom planu

stvari su također bile loše. Grčke su banke koristile mogućnost zaduživanja kod Europske središnje banke, nudeći kao jamstvo grčke obveznice, da bi potom dobiveni kapital opet preusmjeravale u te iste obveznice, s ciljem da im umjetno povećaju potražnju. Nadalje, grčka vlada u dogovoru sa nekim jakim američkim bankama povećavala je svoj dug na način da je koristila alat koji se koristi kao sredstvo zaštite tečajnog rizika (devizni swapovi), zapravo kao sredstvo daljnjeg zaduživanja, kako bi odgodila naplatu istih zaduženja. Najbolji primjer potonjeg bilo je zaključivanje transakcije grčke države s Goldman Sachsom kako bi se dio duga nastalog iz emisija obveznica ,denominiranog u stranoj valuti, konvertirao u eure. Međutim, transakcija je zaključena uz fiktivne

tečajeve putem kojih je Goldman Sachs zapravo kreditirao Grčku s dodatnih milijardu dolara, što pak nije evidentirano u statistici, jer nije riječ o klasičnom zaduženju, već transakciji na deviznom tržištu. Na što je sve grčka vladajuća garnitura u sprezi sa stranim kapitalom bila spremna pokazuje i krivotvorenje podataka proračunskog deficita iz 2002.g. koji je prvotno procijenjen na 1,2% BDP-a, da bi u rujnu 2004. godine deficit bio revidiran na 3,7%, dok prema trenutnim procjenama iznosi 5,2%. Pod pritiskom EU Grčka je donijela paket mjera koje se sastoje u povišenju poreza, smanjenju plaće državnoj administraciji za bijednih deset posto, a narodu naravno za znatno više (jer se onome tko ima više gledajući relativno manje oduzima, iako to apsolutno može izgledati jednako.) Ove

Tamna strana Europske Unije

mjere su sredstvo kojime grčka vlada nastoji postići cilj trogodišnjeg fiskalnog plana da do 2012.g. smanji deficit proračuna sa sadašnjih 12,7 % na 2%. Nakon kratkog opisa situacije, može se zaključiti nekoliko bitnih stvari. Kapitalistička država jeste organ u rukama kapitalista kojom upravljaju direktno i posredno na način da promoviraju svoje interese na štetu radnika. Proračunski deficit koji je vlada u sprezi sa kapitalom podigla do nevidenih razina radnici će morati vraćati, te će im se tako dvostruko uzimati - kroz profit kapitalista i kroz poreze. Grčka država nije pri tome sama - ostale zemlje EU, pogotovo veliki igrači, pomoći će u tome da se osigura redovno vraćanje dugova kroz smanjenje proračunskih rashoda, ali i kroz nova zaduženja. Banke tih zemalja dobro zarađuju na kamatama grčkog duga koji otplaćuju radnici. Ovaj scenarij nije nov - njega je iskusila Argentina početkom tisućljeća, danas ga doživljava Grčka, a u budućnosti će ga iskusiti još neke zemlje. Scenarij je jednostavan : politička elita u savezu sa kapitalom troši više nego što proizvodi (pošto je proizvodnja gledano u dugom roku minimalna, bilo zbog seljenja u druge zemlje ili zbog namjernog uništavanja), a kako bi ostala što duže na vodećim političkim pozicijama radi provođenja iste politike, kupuje društveni mir, te se također i zadužuje. Konstantno maže oči narodu i krivotvori financijske pokazatelje, bilo da uračunava sivu ekonomiju, bilo da u dotičnoj državi glavne financijske institucije nemaju usklađene brojke ili bilo da direktno krivotvori podatke. Kako se sve više zadužuje, količina prelazi u kvalitetu - dug zemlje postaje rizičan i pogoršava se bonitet zemlje, što onda još više pogoršava dug jer su kamate više. Neminovno dolazi do situacije u kojoj zemlja više ne može otplaćivati dug i onda u „pomoć“ dolazi MMF i slične institucije, nakon čega država mora kresati rashodnu stranu proračuna

(socijalna prava), zamrzavati i smanjivati plaće, prodavati imovinu i sve to da se 'vrati ' povjerenje investitora (banaka i raznih financijskih klubova koje osiguravaju svoje profite). Kako su ljudima uskraćena razna prava, oni se bune i izlaze na ulice, a država na to nerijetko odgovara represivnim aparatom. Sve se to događalo u povijesti i događa se danas. Zato se radnici i ostale potlačene skupine trebaju organizirati kako bi u trenutku nastupanja prethodno opisane situacije znali što im je činiti, te tako preokrenuli situaciju u zemlji u svoju korist. Situacija u nekim drugim zemljama EU je također loša, no zbog različitih ekonomsko-političkih uvjeta njima u kratkom roku ne prijeti sudbina Grčke. Tako su neke od novih članica poput Bugarske, Litve i Estonije imale sljedeće pokazatelje. Bugarska ima vanjski dug u visini oko 37 mlrd eura. U odnosu na BDP vanjski dug bi mogao

biti veći od 110 %. Litva ima vanjski dug oko 23 mlrd eura, a to je u odnosu na BDP oko 69% , čime spada u bolju skupinu među ovim zemljama, što joj može omogućiti da se ubuduće lakše zaduži dok ne dostigne kritičnu razinu. Estonija ima vanjski dug oko 19 mlrd eura i u odnosu na BDP iznosi preko 115%. Stope nezaposlenosti su se u proteklom periodu značajno povećale. U Estoniji koja je po nekim pokazateljima bila najuspješnija zemlja u ovom dijelu Europe dosegnuta je stopa nezaposlenosti od 13.9%, u odnosu na prijašnjih 3.9%. U Litvi je nezaposlenost porasla sa 4.5% na 16.8% BDP. Konačno ove su zemlje prije godinu dana doživjele pad domaćeg proizvoda koji ih je u ekonomskom smislu bacio par godina unazad. Tako je Litva na godišnjoj razini doživjela pad od čak 22.6% (najgori u zadnjih petnaestak godina), dok je domaći proizvod Estonije pao za 16.6%.

Tko smo mi?

- Radnička borba se bori za ostvarivanje neposrednih socijalnih zahtjeva radnika, studenata i nezaposlenih

- Smatramo da ta borba može biti uspješna jedino ako počiva na punoj solidarnosti i savezništvu svih potlačenih skupina. Zbog toga se zalažemo za jedinstveni socijalni front radnika, studenata, nezaposlenih i umirovljenika.

- Svi pripadnici navedeni socijalnih skupina moraju shvatiti da su njihovi interesi jedinstveni i da ih mogu ostvariti samo u zajedništvu sa ostalim pojedincima koji teže ostvarivanju istih ciljeva. Zbog toga se najoštrije suprostavljamo svemu što nastoji razjediniti radnike i postaviti ih jedne protiv drugih – nacionalizmu, šovinizmu, seksizmu, te diskriminaciji po vjerskoj, seksualnoj ili drugim osnovama, te isto tako svim ratovima i širenju razdora između različitih naroda. Budući da je vlast kapitala internacionalna i otpor njegovoj diktaturi mora ujediniti sve narode – zalažemo se za najužu moguću suradnju i savezništvo između svih potlačenih na Svijetu.

- Smatramo da se postojeće stanje može promijeniti samo oštrom socijalnom i političkom borbom koju će voditi potlačeni slojevi – u vidu niza prosvjeda, štrajkova, okupacija fakulteta i tvornica itd. U toj borbi ne možemo

računati na pomoć postojećih parlamentarnih političkih stranaka – one su zainteresirane jedino za vlastiti položaj i moć, koji ostvaruju zahvaljujući savezništvu s bogatima, kapitalistima i tajkunima na štetu siromašnih radnika i studenata. Radnici i svi potlačeni moraju osnovati svoju organizaciju koja će se dosljedno i beskompromisno boriti za ostvarivanje njihovih interesa.

- Smatramo da u društvu postoje dvije osnovne skupine – oni koji žive od svojega rada (radnici) i oni koji zahvaljujući monopolu parazitiraju na radu drugih i temelju njega zgrću profit (kapitalisti odnosno poslodavci), neprestano težeći da ga povećaju pogoršanjem radnih i životnih uvjeta radnika. Prvi su siromašni, prisiljeni na loše životne i radne uvjete, bez prava odlučivanja na radnom mjesto i u društvu (osim formalnog odlučivanja o tome tko će ih od niza identičnih političara 4 godine tlačiti i parazitirati na njihovom radu). Drugi imaju tvornice, banke, ostala sredstva za proizvodnju, luksuzne vile i skupe limuzine, te mogućnost da u potpunosti odlučuju kako proizvoditi, koga otpustiti, kakvi radni uvjeti mogu vladati na poslu itd. Oni su također najuži suradnici i partneri političara, čije kampanje financiraju, a zauzvrat dobivaju različite povlastice – radi se o simbiozi parazita političara i parazita kapitalista. S obzirom na to da oni teže daljnjem pogoršanju života radnika i studenata kako bi si povećali profite, te da cjelokupno društveno bogatstvo počiva na radu radnika, koji su zauzvrat potlačeni i lišeni prava da odlučuju o korištenju i raspodjeli tog bogatstva, smatramo da su interesi radnika i kapitalista najoštrije suprostavljeni i da tu ne može biti riječi o nekom zajedničkom dijalogu i partnerstvu, budući da bi on u suštini bio dijalog između gospodara i sluga. Radnička borba u tom sukobu bezrezervno staje na stranu radnika, studenata i svih potlačenih skupina

- Radnička borba smatra da se svi zahtjevi radnika i ostalih potlačenih skupina ne mogu ikada stabilno i dugoročno ostvariti u okvirima postojećeg sistema – kapitalizma, budući da on funkcioniše na principu dominacije kapitalista nad radnicima, te savezu između kapitalista i političara. Da bi se opravdani socijalni zahtjevi permanentno ostvarili potrebna je korjenita promjena društva u kojem živimo. Pri tome se nikako ne zalažemo za promjenu u smislu ponovnog vraćanja tzv. „socijalističkih“ sistema koji su bili prisutni u prošlom stoljeću, već smatramo da su oni predstavljali birokratske jednopartijske diktature nad radnicima, ali i nad društvom općenito. Težimo takvoj promjeni koja će omogućiti zadržavanje svih demokratskih sloboda već postignutih u

okvirima ovog sustava i njihovo znatno proširenje, uz to omogućiti ukidanje izrabljivanja radnika, te demokratsku kontrolu svih članova društva nad odvijanjem procesa proizvodnje i rješavanjem pitanja od općeg interesa.

- Smatramo da se takav način društvenog uređenja treba temeljiti na radničkoj vlasti u tvornicama (putem neposredno-demokratskih radničkih organa), te preuzimanjem svih društvenih funkcija od općeg interesa (posebno uprava, sudstvo, školstvo) pod vlast samoupravnih organa koje bi izabirali svi za to zainteresirani građani, uz poštivanje prava na različitost mišljenja i slobodnog političkog organiziranja.

Časopis Radnička borba je službeno glasilo organizacije Radnička borba

IMPRESSUM

Uredništvo:

Dimitrije Birač

Mirna Meštrović

Petar Pavlović

Kontakt:

e-mail: radnicka_borba@yahoo.com

web: www.radnickaborba.org

tel: 095/826 6179

Ukoliko imate primjedbu, komentar, prijedlog, vijest ili tekst s tematikom vezanom uz radnički i studentski život, kontaktirajte nas.

**Organizirajmo
otpor –
zauzmimo ulice,
pokrenimo
generalne štrajkove,
preuzmimo
tvornice!**